

Απόστολος Νταβέλας

Πτυχιακό Πρότζεκτ

Γλωσσική Προφορικότητα και Μουσική:
μια διερεύνηση των δυνατοτήτων αλληλεπίδρασης
σε πραγματικό χρόνο

Επιβλέπων καθηγητής: Κυριακάκης Γεώργιος

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης

2022

Πτυχιακό Πρότζεκτ – Απόστολος Νταβέλας

Γλωσσική Προφορικότητα και Μουσική: μια διερεύνηση των δυνατοτήτων αλληλεπίδρασης σε πραγματικό χρόνο

Πρόλογος

Το παρόν πτυχιακό πρότζεκτ ασχολείται με τη σχέση λόγου και μουσικής. Στην πορεία των σπουδών μου στο MET , πέρα από την έντονη ασχολία μου με τη μουσική τέχνη, το ενδιαφέρον μου στράφηκε και προς τις τέχνες του λόγου. Ειδικότερα, διάβασα αρκετή λογοτεχνία και ποίηση, τόσο εγχώριας όσο και παγκόσμιας προέλευσης. Επίσης, έγραψα ποιήματα και διάφορα λογοτεχνήματα. Ωστόσο, ποτέ δεν έκανα κάποια σοβαρή προσπάθεια να ασχοληθώ και με τις δύο τέχνες ταυτόχρονα. Το παρόν πρότζεκτ, λοιπόν, είναι η πρώτη μου απόπειρα να διερευνήσω την αλληλεπίδραση της μουσικής και του λόγου σε πραγματικό χρόνο.

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά όλους τους φίλους και όλες τις φίλες που βοήθησαν να υλοποιηθεί το πτυχιακό μου πρότζεκτ. Συγκεκριμένα συμμετείχαν:

-στο 2ο κομμάτι: Ιωάννα Καλλέργη - φωνή, Κωστής Καλαμάκης - βιολί
Αντώνης Τζιβένης - βιόλα, Αλίκη Μάρδα - τσέλο

-στο 3ο κομμάτι: Γιώργος Τερζιτάνος, Κωστής Καπελλίδης, Κατερίνα Μολφέση, Στέφανος Κιορίδης, Ελένη Οικονόμου

-στο 4ο κομμάτι: Ορφέας Σαραντάκος - 1ο βιολί, Κωστής Σταμούλης -
2ο βιολί, Καλλιφώνη Σαραντάκου - βιόλα, Στέφανος Κεμανετζής –
τσέλο, Νίκος Πλούμπης – μπουζούκι

Ευχαριστώ επίσης τους αγαπημένους φίλους Κωνσταντίνο Ζαρκαδούλα, Γιώργο Τερζιτάνο και Κωστή Σταμούλη που ανέλαβαν τα τεχνικά κομμάτια της μίξης και του μοντάζ. Το 1ο κομμάτι δεν θα είχε υλοποιηθεί χωρίς την τεχνική βοήθεια του Κωνσταντίνου Ζαρκαδούλα, ο οποίος είναι υπεύθυνος για τη μίξη του 4ου κομματιού και για το mastering όλου του πρότζεκτ. Ο Γιώργος Τερζιτάνος ανέλαβε τη μίξη του 2ου και τη μίξη και το μοντάζ του 3ου κομματιού. Τέλος, ο Κωστής Σταμούλης ανέλαβε το μοντάζ των βίντεο του 1ου, 2ου και 4ου κομματιού.

Εισαγωγή

Το θέμα αυτού του πρότζεκτ είναι η δημιουργία ενός πολυμεσικού έργου, μέσα από τη διερεύνηση της έγχρονης δυναμικής αλληλεπίδρασης μουσικής και λόγου, με την εικόνα (βίντεο) να προσπαθεί να δημιουργήσει ένα περιβάλλον, άλλοτε ρεαλιστικό και δηλωτικό και άλλοτε φανταστικό και συνυποδηλωτικό, μέσα στο οποίο αλληλεπιδρούν μουσική και λόγος.

Το σημείο έναρξης αυτού του πρότζεκτ, το οποίο επανέρχονταν συνεχώς στο προσκήνιο τόσο στη δημιουργική διαδικασία όσο και στη μορφοποίηση του τελικού αποτελέσματος, είναι η πρόκληση να συνυπάρξουν αρμονικά ο ασαφής και αφαιρετικός χαρακτήρας της μουσικής με τον αρκετά πιο ξεκάθαρο και συγκεκριμένο χαρακτήρα του λόγου. Ο προβληματισμός αυτός προέκυψε από μία προσωπική ανάγκη, αφενός να δημιουργήσω κάτι που εμπεριέχει τις δύο αυτές τέχνες και αφετέρου να εξερευνήσω πως μπορεί αυτή η συνύπαρξη να υλοποιηθεί ιδωμένη από μια δική μου οπτική γωνία και έξω από τα σύνορα της τραγουδοποιίας, της συνηθέστερης πρακτικής συνύπαρξης μουσικής και λόγου, η οποία τις περισσότερες φορές αντιμετωπίζει τη μουσική ως όχημα για τη μεταφορά του νοήματος του λόγου.

Η αρμονική συνύπαρξη μουσικής και λόγου, εκτός από σημείο έναρξης αυτού του πρότζεκτ και βασικό ζητούμενο σε όλα τα στάδια υλοποίησής του, υπήρξε και μία προσωπική πρόκληση. Πρόκληση, η οποία με συνόδευε λιγότερο ή περισσότερο διακριτικά σε όλα τα έτη των σπουδών μου και έμελλε να πραγματοποιηθεί στο πρότζεκτ αυτό. Γι' αυτό το λόγο,

θέλω να ευχαριστήσω από καρδιάς τον επιβλέποντα καθηγητή μου, τον Γεώργιο Κυριακάκη για τη βοήθεια του και για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε στην διαδικασία εκπόνησης του πρότζεκτ.

Άλλος ένας βασικός προβληματισμός, ο οποίος ανέκυπτε συνεχώς στη διαδικασία σύνθεσης, υπήρξε το πώς θα δοθεί ισότιμη προσοχή σε μουσική και λόγο. Πώς, δηλαδή, θα καταφέρω να μη λειτουργήσω μεροληπτικά ανάμεσα στις δύο τέχνες. Η δυσκολία του προβλήματος αυτού μεγαλώνει λόγω του άμεσου συναισθηματικού δεσίματος με τα υλικά που χρησιμοποίησα. Συναισθηματικό δέσιμο που, αφενός, προκύπτει από το γεγονός ότι όλο το μουσικό και το μεγαλύτερο μέρος του λογοτεχνικού υλικού είναι γραμμένα από μένα και που, αφετέρου, καθιστά δύσκολη τη θέαση του αποτελέσματος αντικειμενικά, «από έξω». Έτσι, ακριβώς λόγω του ότι η φύση μιας τέτοιας δημιουργικής διαδικασίας δεν αφήνει να συμβεί αυτό το «από έξω», το βασικότερο εργαλείο μου για την επιλογή του υλικού, τη μορφοποίησή του και μετέπειτα την κρίση του εκάστοτε αποτελέσματος υπήρξε η διαίσθηση.

Τέλος, δεδομένου ότι ο πολιτισμός μας είναι κατά βάση οπτικοκεντρικός, το βίντεο είναι ένα μέσο στο οποίο ο θεατής εστιάζει σχεδόν ασυνείδητα, πολύ συχνά παραγκωνίζοντας οποιουδήποτε άλλου είδους αφήγηση μπορεί να εκτυλίσσεται παράλληλα. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, βασικός προβληματισμός στην εκπόνηση του πρότζεκτ ήταν το πώς θα χρησιμοποιηθεί το βίντεο ως δευτερεύουσα και συμπληρωματική αφήγηση. Πώς, δηλαδή, θα χρησιμοποιηθεί ώστε να μην τραβάει την προσοχή των θεατών και να τους αφήνει να εστιάζουν στην αφήγηση που δημιουργεί η εκάστοτε αλληλεπίδραση λόγου και ήχου.

1ο κομμάτι

Σύλληψη - σύνθεση

Η ιδέα για το 1ο κομμάτι προέκυψε τελείως τυχαία. Ένα πρωί καθώς άκουγα το έργο *Enantiodromia* του Γιάννη Χρήστου στον υπολογιστή μου, πάτησα να ανοίξει σε μια καινούρια καρτέλα ένα παλιό λαϊκό τραγούδι του Σταύρου Τζουανάκου, το *Παλιό Μεράκι*, για να το ακούσω αργότερα. Το τραγούδι αυτό, όμως, ξεκίνησε να παίζει ταυτόχρονα με το έργο του Γιάννη Χρήστου. Το ηχητικό αποτέλεσμα που προέκυψε από τη ταυτόχρονη ακρόαση των δύο αυτών κομματιών με εντυπωσίασε και τα άφησα να συνεχίσουν να ακούγονται μαζί. Το ηχοτοπίο αυτό μου φάνηκε πολύ ενδιαφέρον και ξεκίνησα να πειραματίζομαι με αυτή τη συνθήκη. Έβαζα, δηλαδή, να ακούγονται ταυτόχρονα ένα ή παραπάνω έργα λόγιας μουσικής 20ου αιώνα από σημεία που θεωρούσα κατάλληλα και ένα κομμάτι που προέρχεται από την ελληνική λαϊκή παράδοση του 20ου αιώνα.

Μέσα από αυτό το πειραματισμό προέκυψε και το συγκεκριμένο κομμάτι, όπου ακούγονται ταυτόχρονα, από διαφορετικά σημεία το κάθε κομμάτι, τα *Orient Occident* και *Rebonds A* του Ιάνη Ξενάκη και το *Moustika (Tsamikos)* του Ιορδάνη Τσομίδα από το δίσκο *Jordan River*.

Παραγωγή

Αφού έκανα την επιλογή των συγκεκριμένων κομματιών, ξεκίνησα να τα επεξεργάζομαι με το πρόγραμμα επεξεργασίας ήχου *Audacity*.

Η διαδικασία της παραγωγής ξεκίνησε με το να μπουν τα κομμάτια στο σημείο που έπρεπε. Αφού έγινε αυτό, συνειδητοποίησα ότι δε μπορεί να λειτουργήσει η ιδέα έτσι όπως ήταν στο μυαλό μου, δηλαδή να μπουν τα κομμάτια στη θέση που είχα προκαθορίσει και να γίνει μια στοιχειώδης

μίξη. Κάτι τέτοιο δε θα μπορούσε να συμβεί, καθώς όση ώρα ακουγόταν το *Moustika*, κάλυπτε σχεδόν ολοκληρωτικά τα άλλα δύο κομμάτια. Κάτι ακόμα που συνειδητοποίησα σε αυτό το σημείο έχει να κάνει με τη φύση των 3 κομματιών που είχα επιλέξει. Τα δύο έργα του Ιάνη Ξενάκη έχουν ένα μεγάλο εύρος δυναμικών, ένα τεράστιο φάσμα συχνοτήτων και σε αρκετά σημεία απότομες μεταβολές σε ένταση και ηχόχρωμα. Αντίθετα, το *Moustika* βρίσκεται σε συγκεκριμένη συχνοτική περιοχή καθ' όλη τη διάρκειά του και οι δυναμικές είναι πολύ ψηλές, με πολύ λιγότερες μεταβολές σε σχέση με τα δύο έργα του Ξενάκη.

Μετά από αυτές τις συνειδητοποιήσεις και από συζήτηση με τον κο Κυριακάκη, αποφάσισα το κολάζ αυτό να πάρει έναν πιο διαλεκτικό χαρακτήρα. Έτσι, χρησιμοποιώντας το δυναμισμό του *Moustika*, το αντιμετώπισα ως ένα γεγονός που «ταράζει την ησυχία» του περιβάλλοντος που δημιουργούν τα έργα του Ξενάκη άλλοτε περισσότερο, χωρίς να αφήνει περιθώρια αμφισβήτησης για το πού βρίσκεται το σημείο εστίασης και άλλοτε λιγότερο, υπάρχοντας κι αυτό σχεδόν ισότιμα με τα άλλα δύο και δημιουργώντας ασάφεια όσον αφορά την εστίαση.

Πλαισίωση του κομματιού με λόγο

Αφού ολοκληρώθηκε η παραγωγή, η επόμενη πρόκληση ήταν να αποτυπώσω μέσω του λόγου την αίσθηση που μου αφήνει το κολάζ. Μετά από πολλή σκέψη, κατέληξα στην ιδέα να ακουστεί τραγουδισμένη με μια πολύ απλή μελωδία και με υποτυπώδη κιθαριστική συνοδεία η φράση: «Μακάρι να μπορούσα να υπάρξω όπως είμαι, ολόκληρος.» Έτσι λοιπόν, τραγούδησα τη φράση αυτή, έπαιξα τη συνοδεία στη κιθάρα και την έβαλα να παίζει ακριβώς μετά το κομμάτι, σαν απόηχος, σα μια συμπερίληψη της αίσθησης που μου αφήνει το κολάζ.

Βίντεο

Το βίντεο του 1ου κομματιού κινείται στη λογική των moving pictures. Η εικονοληψία έγινε σε συνεργασία με τον Κωστή Σταμούλη, ο οποίος ανέλαβε και το μοντάζ.

2ο κομμάτι

Σύλληψη - σύνθεση

Το 2ο κομμάτι προέκυψε με τρόπο που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί προοδευτικός. Τα συστατικά στοιχεία του κομματιού προέκυψαν το ένα μετά το άλλο με τη σειρά που θα αναφέρω.

Αρχικά, είχα την ιδέα να δω από μία άλλη οπτική γωνία το παραδοσιακό τραγούδι *Μπραϊλά*. Δηλαδή, να ψάξω ένα τρόπο εκφοράς του τραγουδιού που να ταιριάζει στην ιδιοσυγκρασία μου περισσότερο απ' ότι ταιριάζει ο παραδοσιακός τρόπος εκφοράς του τραγουδιού. Έτσι προέκυψαν η ενορχήστρωση και η εναρμόνιση του κομματιού που έγραψα για το παρόν πρότζεκτ. Οι τροποποιήσεις που έγιναν σε σχέση με την πρώτη ηχογραφημένη εκτέλεση του τραγουδιού ήταν οι εξής:

-Το σύνολο που επέλεξα για την ενορχήστρωση του τραγουδιού ήταν φωνή και τρία εγχόρδων (βιολί, βιόλα, τσέλο).

-Η φωνή τραγουδάει την ίδια μελωδία με αυτή της πρώτης ηχογραφημένης εκτέλεσης, αλλά πιο απλωμένη και με ελεύθερη χρήση ποικιλιμάτων.

-Στην πρώτη εκτέλεση το τραγούδι είναι σε 9/8. Μετά την επεξεργασία όμως αυτό έχει αλλάξει. Το τέμπο έχει επιβραθυνθεί και έχουν προστεθεί χτύποι. Συγκεκριμένα, η μετρική δομή έχει ως εξής:

1ος στίχος 9/4

2ος στίχος 11/4

3ος στίχος 10/4

4ος στίχος 11/4

-Το τραγούδι υπέστη αλλαγές και στην εναρμόνισή του. Οι τρίφωνες συγχορδίες με λειτουργικό ρόλο στον αιολικό τρόπο, στον οποίο είναι

γραμμένο το τραγούδι, αντικαταστάθηκαν από πιο ασαφείς τρίφωνες συνηχήσεις, το φθογγικό υλικό των οποίων αντλείται εξίσου από τον αιολικό τρόπο.

Αφού εφαρμόστηκαν οι αλλαγές στο πρώτο τετράστιχο του τραγουδιού, γράφτηκε το εισαγωγικό μέρος του κομματιού. Αυτό το μέρος αποτελείται επίσης από τρίφωνες συνηχήσεις, το φθογγικό υλικό των περισσότερων εκ των οποίων αντλείται επίσης από τον αιολικό τρόπο. Οι συνηχήσεις αυτές δεν έχουν ακριβή χρονική διάρκεια. Έχει δοθεί εντολή στους μουσικούς κάθε συνήχηση να διαρκεί από 6 έως 10 δευτερόλεπτα. Για την ταυτόχρονη αλλαγή των συνηχήσεων είναι υπεύθυνος ένας από τους τρεις μουσικούς, ο οποίος κάνοντας μια προσυμφωνημένη χαρακτηριστική κίνηση δίνει στους υπόλοιπους να καταλάβουν σε ποιο σημείο πρέπει να αλλάξουν νότα. Στην παρούσα εκτέλεση του κομματιού αυτό το ρόλο τον ανέλαβε ο Κωστής Καλαμάκης.

Ερχόμαστε τώρα στους στίχους του τραγουδιού. Συγκεκριμένα, στο πρώτο τετράστιχο εκφράζεται μια έκκληση για φυγή και αφού γίνουν επικλήσεις σε άτομα που μπορούν να πραγματοποιήσουν αυτή τη φυγή στο δεύτερο και τρίτο τετράστιχο, στο τελευταίο γίνεται φανερός ο λόγος για τον οποίο αναζητούν τη φυγή οι πρωταγωνιστές της ιστορίας. Ήταν εξ' αρχής πολύ ξεκάθαρη η επιλογή να χρησιμοποιηθούν δύο από τα τέσσερα τετράστιχα του τραγουδιού. Επίσης ξεκάθαρο ήταν ότι αυτά τα δύο τετράστιχα θα είναι το πρώτο και το τελευταίο, για να δοθεί η αρχή και το τέλος της συγκεκριμένης ιστορίας.

Μέχρι εδώ λοιπόν, έχουν σταθεροποιηθεί οι τροποποιήσεις του τραγουδιού, το εισαγωγικό μέρος και τα τετράστιχα που θα χρησιμοποιηθούν. Σε αυτό το σημείο γράφτηκε ένα ενδιάμεσο μέρος, ένα επεισόδιο ανάμεσα στα δύο τετράστιχα. Σ' αυτό το μέρος το τρίο εγχόρδων λειτουργεί ως μία συνεχώς μεταβαλλόμενη κατάσταση. Έχοντας, δηλαδή, εκμεταλλευτεί την ηχοχρωματική ομοιομορφία του συνόλου, αντιμετώπισα τα τρία όργανα ως μία ενιαία πηγή ήχου και όχι ως τρία όργανα με διακριτούς μουσικούς ρόλους.

Το τελευταίο πράγμα που προστέθηκε σε αυτό το κομμάτι ήταν η απαγγελία του ποιήματος XLII του Αλμπέρτο Καίρο, ετερόνυμου του Φερνάντο Πεσσόα, από τη συλλογή *Ο Φύλακας των Κοπαδιών*. Η ιδέα της απαγγελίας αυτού του ποιήματος προέκυψε από την επιθυμία που μου δημιουργήθηκε να διερευνήσω πως μπορούν να αλληλεπιδράσουν δύο τελείως ετερόκλητα λογοτεχνήματα, ένα λαϊκό και ένα λόγιο, μέσα σε μία μουσική σύνθεση. Προς μεγάλη μου έκπληξη, οι στίχοι ενός παραδοσιακού τραγουδιού, δηλαδή ένα συλλογικό λαϊκό λογοτέχνημα και ένα ποίημα μίας εκ των μεγαλύτερων λογοτεχνικών μορφών του 20ου αιώνα, δηλαδή ένα αμιγώς λόγιο λογοτέχνημα μπορούν να συνυπάρξουν ισότιμα μέσα σε μια μουσική σύνθεση.

Πρόβες

Για το συγκεκριμένο κομμάτι έγιναν τέσσερις πρόβες, οι οποίες διαρθρώθηκαν ως εξής:

1η πρόβα: Στην πρώτη πρόβα συμμετείχε μόνο το τρίο εγχόρδων, χωρίς τη φωνή. Αρχικά, μοιράστηκαν στους μουσικούς οι παρτιτούρες και δόθηκαν κάποιες απαραίτητες διευκρινίσεις ως προς αυτές. Έπειτα, τους ενημέρωσα για τους καλλιτεχνικούς και προσωπικούς στόχους που φιλοδοξώ να πετύχω με αυτό το κομμάτι και για το τι περιμένω από αυτούς. Ύστερα έγινε ένα πρώτο πέρασμα του κομματιού. Δουλέψαμε πρωταρχικά το κούρδισμα των συνηγήσεων σε κάθε μέρος ξεχωριστά και δευτερευόντως την ένωση των μερών μεταξύ τους.

2η πρόβα: Στη δεύτερη πρόβα συμμετείχαν όλοι οι μουσικοί. Δουλέψαμε το κάθε μέρος ξεχωριστά και κυρίως τα μέρη που συμμετέχει και η φωνή.

3η πρόβα: Δουλέψαμε κάθε μέρος ξεχωριστά και έπειτα τα ενώσαμε. Αφού ενώθηκαν τα μέρη, έγιναν 2-3 περάσματα σε όλο το κομμάτι.

4η πρόβα: Στην τέταρτη πρόβα έγιναν περάσματα του κομματιού και εστίασαμε στο να σταθεροποιηθούν συγκεκριμένα σημεία που μπορεί να πάνε λάθος στην ηχογράφιση.

Ηχογράφιση

Την ηχογράφιση του κομματιού ανέλαβε ο Γιώργος Τερζιτάνος. Έγινε ένα session μιάμισης ώρας αδιάκοπης ηχογράφισης, στη διάρκεια της οποίας είχαμε τρεις καθαρές λήψεις. Η ηχογράφιση έγινε με ένα μικρόφωνο zoom H2n, ένα zoom H5 και ένα Rode NT-3. Ένα μικρόφωνο στήθηκε απέναντι από το τρίο εγχόρδων, το οποίο καθόταν σε ημικυκλική διάταξη, ένα στη φωνή και ένα στη μέση περίπου της απόστασης που χώριζε τη φωνή με το τρίο εγχόρδων για να λαμβάνει το συνολικό ήχο που υπάρχει στο δωμάτιο.

Η ηχογράφιση της απαγγελίας έγινε από μένα αφού ολοκληρώθηκε το πρώτο στάδιο της μίξης με ένα Rode NT-3, ενώ άκουγα το κομμάτι στα ακουστικά.

Μίξη

Η μίξη του κομματιού έγινε επίσης από το Γιώργο Τερζιτάνο, με εμένα να είμαι παρών σε όλα τα στάδιά της. Τα στάδια απ' τα οποία πέρασε η μίξη ήταν δύο. Στο πρώτο στάδιο επιλέξαμε ποια σημεία θα κρατήσουμε από ποιες λήψεις και έγινε μια υποτυπώδης μίξη, ώστε να υπάρχει μια πρόχειρη εκδοχή του τελικού αποτελέσματος για να μπορέσω να ηχογραφήσω την απαγγελία. Στο δεύτερο στάδιο ασχοληθήκαμε με την εξισορρόπηση των εντάσεων ανάμεσα σε έγχορδα-φωνή, έγχορδα-απαγγελία, καθώς και των μερών μεταξύ τους.

Βίντεο

Το βίντεο που χρησιμοποιήθηκε στο κομμάτι είναι τραβηγμένο στην παραλία της Νέας Κρήνης και κινείται στη λογική των moving pictures. Το μοντάζ ανέλαβε ο Κωστής Σταμούλης.

3ο κομμάτι

Σύλληψη-σύνθεση

Την αφορμή για το 3ο κομμάτι αποτέλεσε το έργο *Come Out* του Steve Reich. Σ' αυτό το έργο ο Reich χρησιμοποιεί ως κύριο υλικό τη φράση: «I had to, like, open the bruise up and let some of the bruise blood come out to show them». Η φράση είναι ηχογραφημένη από έναν διαδηλωτή στην Αμερική του 1960, ο οποίος όντας ήδη χτυπημένος συλλαμβάνεται και δέχεται περισσότερα χτυπήματα από τους αστυνομικούς, στους οποίους δείχνει τους μώλωπες από τα προηγούμενα χτυπήματά του, για να σταματήσουν να τον χτυπάνε. Η φράση ακούγεται μόνο μια φορά ολόκληρη, στην αρχή του έργου και μετά εκτίθενται διάφορες παραλλαγές της. Περίπου στα μέσα του έργου, η φράση έχει αποδομηθεί αρκετά, ώστε να χαθεί τελείως το νόημα της και λίγο αργότερα προκύπτει μια μελωδία από ένα σημείο της φράσης που έχει γίνει λούπα. Αυτό που μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση και που αποτέλεσε την αφορμή για το 3ο κομμάτι ήταν το πώς μια τόσο συναισθηματικά φορτισμένη φράση, που εκτίθεται αρχικά ακέραια, μπορεί να χάσει το νόημά της.

Άρχισα λοιπόν να στοχάζομαι πάνω σε αυτό και να ψάχνω φράσεις, των οποίων το περιεχόμενο να μου δημιουργεί έντονη συναισθηματική φόρτιση και βάσει των οποίων θα δημιουργούσα το κομμάτι. Μέσω αυτής της διαδικασίας κατέληξα να χρησιμοποιήσω τις φράσεις:

-«Η ζωή μας αναλώνεται σε λεπτομέρειες. Απλοποιήστε, απλοποιήστε!», του Henry David Thoreau

-«Ουκ επ' άρτω μόνο ζήσεται άνθρωπος», του ευαγγελιστή Ματθαίου

-«Απλώς διαλέγου», που είναι το εβδομηκοστό από τα 147 Δελφικά Παραγγέλματα

-«Αντί να ασχολούμαστε με το πως θα αξιοποιήσουμε την ομορφιά μας, για να ομορφύνουμε περισσότερο, μας κάνατε να αναρωτιόμαστε για

ποιο λόγο είμαστε σκατά», του Ευγενικού Παλιάτσου, ενός ανώνυμου συγγραφέα

Αφού συνέλεξα τις φράσεις, ξεκίνησα να δομώ κάποιες δράσεις, με κεντρικό άξονα αυτές ακριβώς τις φράσεις. Κατ' αρχάς, αποφάσισα πως το μεγαλύτερο μέρος των δράσεων θα είναι αυτοσχεδιαστικό κι ότι θα συμμετέχουν σε αυτές τέσσερα άτομα, σε καθένα απ' τα οποία θα αντιστοιχεί μια φράση. Έπειτα, σταθεροποιήθηκαν οι δράσεις ως έξης:

-φωνητικός αυτοσχεδιασμός με τα φωνήεντα ου, ο, ε, α, ι,

-αυτοσχεδιαστικός διάλογος, όπου το κάθε άτομο καλείται να δημιουργήσει και να εξελίξει ένα χαρακτήρα με βάση τη φράση που του έχει δοθεί,

-σύρσιμο των ατόμων από τις άκρες προς το κέντρο ενός δωματίου, όπου θα είναι τοποθετημένο ένα μικρόφωνο. Όσο σέρνονται λένε τις φράσεις τους ξεκινώντας από ψίθυρο και αυξάνοντας σταδιακά σε ουρλιαχτό, με στόχο του καθενός να ακούγεται πάντα περισσότερο η δική του φράση, χωρίς όμως απότομη αύξηση της γενικής έντασης.

Σε αυτό το σημείο, λίγο πριν την έναρξη των δράσεων συλλογής υλικού, αποφάσισα να προσθέσω ακόμα δύο φράσεις, με πολύ πιο ελαφρύ και χιουμοριστικό περιεχόμενο από τις προηγούμενες. Έτσι, θα πετύχαινα τη δημιουργία μιας αντίθεσης. Οι δύο φράσεις ήταν:

-«Πριν ένα μήνα χέστηκα πάνω μου», δικιάς μου επινόησης

-«Ευχαριστώ για το χρόνο και τις ιδέες σας. Απολύεστε!», φράση που άκουσα να λέγεται σε καφέ της Θεσσαλονίκης.

Έτσι τα άτομα που συμμετέχουν στις δράσεις συλλογής υλικού για το κομμάτι γίνονται έξι.

Ο τρόπος εργασίας για τη διαμόρφωση του τελικού αποτελέσματος ήταν ο εξής:

-αρχικά, συλλογή μεγάλης ποσότητας υλικού (ηχογραφήσεων και βίντεο)

-έπειτα, διαλογή των αποσπασμάτων που θα θεωρηθούν χρήσιμα για τη διαμόρφωση του τελικού αποτελέσματος

-τέλος, επεξεργασία των διαλεγμένων αποσπασμάτων, ώστε να είναι έτοιμα να χρησιμοποιηθούν για τη διαμόρφωση του τελικού αποτελέσματος.

Συλλογή υλικού

Όλο το υλικό που χρησιμοποιήθηκε συλλέχθηκε στις 8 Μαΐου του 2022. Εκείνη τη μέρα μαζευτήκαμε σε ένα μεγάλο και άδειο χώρο όλοι οι συμμετέχοντες, ώστε να λάβουν χώρα οι δράσεις που προαναφέρθηκαν. Για τη καταγραφή αυτών χρησιμοποιήθηκαν μια κάμερα smartphone, μία κάμερα GoPro, η οποία ήταν τοποθετημένη στο ταβάνι του χώρου και ένα μικρόφωνο zoom H5. Οι δράσεις συνέβησαν ως εξής:

1.Φωνητικός Αυτοσχεδιασμός

Σε αυτή τη δράση ξεκινήσαμε με φωνητικό ζέσταμα διαλογιστικού χαρακτήρα, ώστε να προετοιμαστούμε κατάλληλα για τον επικείμενο αυτοσχεδιασμό. Έπειτα, ενημέρωσα τους συμμετέχοντες ότι στον συγκεκριμένο αυτοσχεδιασμό θα περιοριστούμε στη χρήση των φωνηέντων ου, ο, ε, α, ι. Τέλος, στηθήκαμε στη μέση του χώρου όρθιοι

σε κυκλική διάταξη, με το μικρόφωνο στο κέντρο του κύκλου και ξεκινήσαμε τον αυτοσχεδιασμό. Ο αυτοσχεδιασμός διήρκεσε 45 λεπτά

2.Αυτοσχεδιαστικός Διάλογος

Όταν ολοκληρώθηκε ο φωνητικός αυτοσχεδιασμός κάναμε διάλειμμα. Μετά το διάλειμμα, ενημέρωσα τους συμμετέχοντες για την επόμενη δράση. Έπειτα, δόθηκε στον καθένα η φράση που του αντιστοιχεί και εξήγησα στους συμμετέχοντες με λίγα λόγια τι σημαίνουν αυτές οι φράσεις και από που τις πήρα. Αμέσως μετά, ξεκίνησε η δράση του αυτοσχεδιαστικού διαλόγου. Η πρώτη απόπειρα διήρκεσε περίπου 15 λεπτά, αλλά καθώς εξελίσσονταν καταλάβαινα όλο και περισσότερο πως το αποτέλεσμα που προκύπτει δε μπορεί να λειτουργήσει για το σκοπό που το θέλω. Έτσι διέκοψα την πρώτη απόπειρα, έδωσα κάποιες πολύ αγνές κατευθύνσεις για όσα ήθελα να αποφευχθούν και προχωρήσαμε στη δεύτερη απόπειρα. Η δεύτερη αυτή απόπειρα διήρκεσε 40 λεπτά, ήταν πολύ ικανοποιητική και αποτέλεσε τη δεξαμενή υλικού για το αντίστοιχο μέρος του κομματιού. Ο αυτοσχεδιαστικός διάλογος καταγράφηκε με κάμερα smartphone.

3.Σύρσιμο

Γι' αυτή τη δράση, η οποία ήταν η πιο συγκεκριμένη απ' όλες και δεν περιείχε τόσο έντονα το στοιχείο του αυτοσχεδιασμού, κάναμε 3 λήψεις. Για τις λήψεις χρησιμοποιήσαμε το μικρόφωνο zoom H5 και τη κάμερα GoPro, τα οποία ήταν τοποθετημένα στη μέση του χώρου σε πάτωμα και ταβάνι αντίστοιχα.

Διαλογή-διαχείριση υλικού

Το υλικό που συλλέχθηκε συνολικά ήταν 45 λεπτά φωνητικού αυτοσχεδιασμού, ένα βίντεο 40 λεπτών από τη δράση του αυτοσχεδιαστικού διαλόγου και 3 βίντεο διάρκειας από 2 έως 5 λεπτά από τη δράση του συρσίματος. Αρχικά, έγινε διαλογή του χρήσιμου υλικού του φωνητικού αυτοσχεδιασμού. Ακριβέστερα, χρησιμοποιήθηκαν δύο αποσπάσματα, το πρώτο είχε διάρκεια 9 λεπτά και το δεύτερο 6. Το πρώτο απόσπασμα αποτέλεσε αυτούσιο το 1ο μέρος του κομματιού. Πάνω στο πρώτο απόσπασμα από το φωνητικό αυτοσχεδιασμό σε συγκεκριμένα σημεία πέφτουν 6 βίντεο, καθένα απ' τα οποία αντιστοιχεί σε έναν συμμετέχοντα και τον δείχνει να λέει αυτούσια τη φράση που του ανατέθηκε.

Αφού τελειώσει το 1ο μέρος και μετά από μια γενική παύση 5 δευτερολέπτων ξεκινάει το 2ο μέρος του κομματιού, το οποίο αντλεί το υλικό του τόσο από τη δράση του φωνητικού αυτοσχεδιασμού όσο και από εκείνη του αυτοσχεδιαστικού διαλόγου. Το δεύτερο απόσπασμα του φωνητικού αυτοσχεδιασμού που επιλέχθηκε χρησιμοποιείται στο 2ο μέρος ως ένα μουσικό χαλί, πάνω στο οποίο εκτυλίσσεται ένας σουρεαλιστικός διάλογος που προκύπτει από την ένωση μικρών αποσπασμάτων του βίντεο της δράσης του αυτοσχεδιαστικού διαλόγου. Για να δομήσω το διάλογο που ακούγεται στο 2ο μέρος του κομματιού, αρχικά διάλεξα τα μικρά αποσπάσματα που θα χρησιμοποιηθούν. Η διαλογή αυτή έγινε με γνώμονα να δημιουργηθεί μια αφηρημένη ιστορία, χωρίς κάποιο ιδιαίτερο νόημα και με ελαφρώς χιουμοριστικό χαρακτήρα. Γι' αυτό το λόγο, δεν δόθηκε μεγάλη σημασία στην ιστορία που προέκυψε από τη δράση του αυτοσχεδιαστικού διαλόγου, η οποία κατά κάποιον αφηρημένο τρόπο είχε αρχή, μέση και τέλος. Αλλά, τα αποσπάσματα διαλέχθηκαν σχεδόν διαισθητικά, μ' έναν αφηγηματικό κορμό να υποφώσκει στη σκέψη μου, χωρίς όμως να γίνεται αισθητός στο τελικό αποτέλεσμα.

Τέλος, επέλεξα ποια λήψη της δράσης του συρσίματος θα αξιοποιηθεί στο τελικό αποτέλεσμα. Επιλέχθηκε η δεύτερη λήψη, καθώς ήταν η πιο ταιριαστή με το υπόλοιπο περιεχόμενο του κομματιού.

Επεξεργασία ήχου

Με την επεξεργασία του ήχου του 3ου κομματιού ασχολήθηκε ο Γιώργος Τερζιτάνος, ο οποίος έκανε μίξη, σε πρώτη φάση στο καθένα ξεχωριστά, στα αποσπάσματα του φωνητικού αυτοσχεδιασμού που χρησιμοποιήθηκαν, στο διάλογο που προέκυψε για το 2ο μέρος και στο ηχητικό αρχείο της δράσης του συρσίματος. Όταν μορφοποιήθηκε το τελικό βίντεο έκανε μίξη και στη συνολική ηχητική πληροφορία του κομματιού.

Βίντεο-μοντάζ

Το βίντεο του 3ου κομματιού είναι το μόνο βίντεο στο πρότζεκτ που δεν κινείται στη λογική των moving pictures. Για τη μορφοποίηση αυτού του βίντεο χρησιμοποιήθηκαν διάφορα στατικά πλάνα που τραβήχτηκαν με τη κάμερα GoPro στο χώρο που έγιναν οι δράσεις, το βίντεο της λήψης από το σύρσιμο που επιλέχθηκε και τα μικρά βίντεο των συμμετεχόντων, όπου ο καθένας λέει τη φράση του. Τα στατικά πλάνα δείχνουν 6 καρέκλες (όσοι και οι συμμετέχοντες) σε διάφορες διατάξεις και στη μεγαλύτερη διάρκεια του βίντεο βλέπουμε μια αλληλουχία από αυτά τα πλάνα. Οι μόνες στιγμές που συμβαίνει κάτι άλλο στο βίντεο είναι στο 1ο μέρος, όταν πέφτουν τα βίντεο των συμμετεχόντων και στο 3ο μέρος, όπου βλέπουμε τους συμμετέχοντες να σέρνονται από τις άκρες προς τη μέση του χώρου που έγιναν οι λήψεις. Την εικονοληψία και το μοντάζ έφερε σε πέρας ο Γιώργος Τερζιτάνος.

4ο κομμάτι

Σύλληψη-σύνθεση

Η ιδέα για το 4ο κομμάτι ήταν ξεκάθαρη ευθύς εξ' αρχής. Είχε αποφασισθεί για το συγκεκριμένο κομμάτι ότι θα χρησιμοποιηθεί ένα κείμενο (βλ. Παράρτημα), το οποίο γράφτηκε από εμένα το καλοκαίρι του 2021. Η πρόκληση που έθεσα στον εαυτό μου ήταν να συνθέσω ένα μουσικό κομμάτι που να φέρνει τον ακροατή σε μια κατάσταση, να τον «ετοιμάζει», πριν ακούσει το κείμενο να απαγγέλλεται δραματοποιημένα. Το κομμάτι αυτό προήλθε από τον εξής προβληματισμό: Πώς μπορεί η μουσική να δημιουργήσει ένα περιβάλλον που να τονίζει βαθύτερες αποχρώσεις του αισθήματος που μου δημιουργείται όταν έρχομαι σε επαφή με το κείμενο; Αποχρώσεις, που ακόμα και η δραματοποιημένη απαγγελία δε μπορεί να τονίσει από μόνη της. Επιπλέον, στη συγκεκριμένη περίπτωση, όπου το κείμενο είναι γραμμένο από εμένα τον ίδιο, εμπλέκεται και το αίσθημα που ήθελα να αποτυπώσω όταν έγραφα το κείμενο ή έστω η ανάμνηση εκείνου του αισθήματος, δεδομένου ότι δε μπορώ να το ανακαλέσω στην ολότητά του.

Έχοντας λοιπόν όλα αυτά στο μυαλό μου και προσπαθώντας να εστιάσω όσο εναργέστερα μπορώ σε αυτό το αίσθημα, ξεκίνησα τη διαδικασία σύνθεσης της μουσικής. Το μεγαλύτερο μέρος της διαδικασίας δεν ήταν η σύνθεση αυτή καθαυτή, το να γράψω δηλαδή και να δομήσω το κομμάτι, αλλά το πως μπορώ να αποτυπώσω μουσικά το αίσθημα που μου δημιουργείται όταν έρχομαι σε επαφή με το κείμενο.

Μετά από πολλή σκέψη και μερικές αποτυχημένες προσπάθειες κατέληξα στην ενορχήστρωση και την υφή του κομματιού. Η ενορχήστρωση ήταν λαϊκή κιθάρα, μπουζούκι και κουαρτέτο εγχόρδων. Όσον αφορά την υφή, επέλεξα για το πρώτο μέρος του κομματιού μια ομοφωνική υφή, με το μπουζούκι και τη λαϊκή κιθάρα να παίζουν μόνα

τους, χωρίς το κουαρτέτο. Με το τέλος του πρώτου μέρους, μία μικρή μελωδία από το 1ο βιολί που καταλήγει σε μια αυξημένη συγχορδία από το κουαρτέτο εγχόρδων μας οδηγούν στο 2ο μέρος. Το μέρος αυτό είναι πολύ ρυθμικό, με επαναλαμβανόμενα μοτίβα (ρυθμικά, συνοδευτικά και μελωδικά). Το κουαρτέτο εδώ έχει ένα ξεκάθαρα συνοδευτικό χαρακτήρα και είναι χωρισμένο σε δύο ζευγάρια, τη βιόλα με το τσέλο που έχουν ρυθμικό και αρμονικό ρόλο και τα δύο βιολιά που έχουν ρόλο κυρίως συμπληρωματικό ως προς τις μελωδίες που παίζουν τα νυκτά και αρκετά λιγότερο αρμονικό. Το μπουζούκι έχει το σολιστικό ρόλο στην αρχή του μέρους με τη λαϊκή κιθάρα να συνοδεύει. Από τη μέση, περίπου, του μέρους η κιθάρα αναλαμβάνει το σολιστικό ρόλο, μέχρι το μέρος να καταλήξει σε εκτενή αυτοσχεδιασμό από το μπουζούκι και την κιθάρα με το κουαρτέτο εγχόρδων να κρατάει ένα επαναλαμβανόμενο ρυθμικό μοτίβο.

Αφού λοιπόν ολοκλήρωσα και τη σύνθεση της μουσικής, έπρεπε να βρω σε ποιο σημείο του κομματιού θα ακουστεί η δραματοποιημένη απαγγελία. Ήταν ξεκάθαρο εξ' αρχής ότι θα ακουστεί προς το τέλος του κομματιού, ώστε να έχει προλάβει η μουσική να εδραιώσει μια συναισθηματική κατάσταση στους ακροατές. Το σημείο που επιλέχθηκε για να ακουστεί η δραματοποιημένη απαγγελία ήταν προς το τέλος του αυτοσχεδιασμού. Κι αυτό γιατί όση ώρα διαρκεί ο αυτοσχεδιασμός επικρατεί μια ρευστότητα και η απαγγελία αφενός βρίσκει τον κατάλληλο χώρο για να υπάρξει και να της δοθεί η προσοχή που της αρμόζει και αφετέρου δεν εμποδίζει κάποια αφηγηματική εξέλιξη της μουσικής.

Πρόβες

Για το συγκεκριμένο κομμάτι έγιναν τέσσερις πρόβες και διαρθρώθηκαν ως εξής:

1η πρόβα: Στην πρώτη πρόβα συμμετείχε μόνο το κουαρτέτο εγχόρδων. Δουλέψαμε το μέρος που παίζει το κουαρτέτο και δόθηκε έμφαση στο να παιχτούν όσα πρέπει σωστά ρυθμικά και με τις ακριβείς επαναλήψεις τους, ώστε να είναι έτοιμοι να υποστηρίξουν τη λαϊκή κιθάρα και το μπουζούκι, όταν ενσωματωθούν στο σύνολο. Ένας ακόμα λόγος που στην πρώτη πρόβα συμμετείχε μόνο το κουαρτέτο εγχόρδων ήταν για να νιώσω σιγουριά πως το μέρος θα παιχθεί όπως πρέπει, καθώς έπαιζα κι εγώ στο κομμάτι, οπότε δε μπορούσα να έχω πλήρη εποπτεία του συνολικού ηχητικού αποτελέσματος.

2η πρόβα: Στη δεύτερη πρόβα συμμετείχαν μόνο η λαϊκή κιθάρα και το μπουζούκι. Δουλέψαμε πάνω στο μέρος που παίζουμε μαζί με το κουαρτέτο αρχικά σε ταχύτητα μικρότερη από την ενδεδειγμένη του κομματιού και αφού βγήκε το μουσικό κείμενο, σταδιακά φτάσαμε την ενδεδειγμένη ταχύτητα.

3η πρόβα: Στην τρίτη πρόβα συμμετείχαν πάλι μόνο η λαϊκή κιθάρα και το μπουζούκι. Δουλέψαμε πάνω σε ότι είχαμε δουλέψει και στη δεύτερη πρόβα, για να το εμπεδώσουμε καλύτερα. Επιπλέον, βγάλαμε το πρώτο μέρος του κομματιού.

4η πρόβα: Η τέταρτη πρόβα έγινε με ολόκληρο το σύνολο. Δουλέψαμε το μέρος που παίζουμε όλοι μαζί. Παίζαμε κάθε δίμετρο του κομματιού που επαναλαμβάνεται συνεχόμενα. Αν υπήρχε κάποιο πρόβλημα σταματούσαμε και αφού το εντοπίζαμε το διορθώναμε. Μόλις διορθωνόταν το πρόβλημα ξαναπαίζαμε το ίδιο δίμετρο, μέχρι να σταθεροποιηθεί στα αυτιά και στα χέρια μας. Έτσι, αφού βγάλαμε όλα τα δίμετρα, δουλέψαμε στη ροή του δεύτερου μέρους με τον ακριβή αριθμό επαναλήψεων κάθε δίμετρου.

Ηχογράφιση-επεξεργασία ήχου

Για το 4ο κομμάτι έγιναν δύο συνεδρίες ηχογράφησης, τις οποίες ανέλαβε να φέρει σε πέρας ο Κωνσταντίνος Ζαρκαδούλας. Στην πρώτη συμμετείχε όλο το σύνολο και ηχογραφήθηκε το δεύτερο μέρος και στη δεύτερη συμμετείχαν μόνο η λαϊκή κιθάρα και το μπουζούκι και ηχογραφήθηκε το πρώτο μέρος. Οι δύο ηχογραφήσεις έγιναν με ένα μικρόφωνο zoom H5.

Η πρώτη ηχογράφιση, που συμμετείχε όλο το σύνολο, ήταν πρόκληση να γίνει με ένα μόνο μικρόφωνο. Δεν υπήρξε όμως κανένα πρόβλημα, λόγω της ορθής τοποθέτησης μας στο χώρο από τον Κωνσταντίνο. Συγκεκριμένα, το μικρόφωνο ήταν στη μέση του δωματίου προσαρμοσμένο σε μια βάση και απέναντι του το σύνολο με την εξής διάταξη: μπροστά η κιθάρα με το μπουζούκι με ελαφριά αμφιθεατρική κλίση και ακριβώς από πίσω, σε αμφιθεατρική διάταξη, το κουαρτέτο εγχόρδων.

Η ηχογράφιση του πρώτου μέρους έγινε μερικές μέρες αργότερα, όπου δεν παρουσιάστηκε καμία δυσκολία.

Την ένωση και τη μίξη των ηχογραφήσεων ανέλαβε επίσης ο Κωνσταντίνος Ζαρκαδούλας.

Βίντεο

Το βίντεο του 4ου κομματιού κινείται και αυτό στη λογική των moving pictures. Αποτελείται από ένα στατικό πλάνο, τραβηγμένο για 2 ώρες, από τις 05:45 π.μ. έως τις 07:45 π.μ. στα τέλη του καλοκαιριού του 2021. Το βίντεο επιταχύνθηκε για να προσαρμοστεί στη διάρκεια του 4ου κομματιού. Εικονοληψία και μοντάζ περατώθηκαν από τον Κωστή Σταμούλη.

Συμπεράσματα

Οι δυνατότητες αλληλεπίδρασης μουσικής και λόγου διευρευνώνται εδώ και χιλιάδες χρόνια από τους ανθρώπους, με αποτέλεσμα να έχουν υπάρξει εξαιρετικά δείγματα αλληλεπίδρασης των δύο τεχνών. Έτσι το πρώτο γεγονός, το οποίο ήρθε στην επιφάνεια από πολύ νωρίς, ήταν η συνειδητοποίηση του πόσο αχανές πεδίο είναι η αλληλεπίδραση αυτή και πόσο μικρή είναι η ζωή ενός ανθρώπου, πόσο μάλλον ένα πτυχιακό πρότζεκτ, για να ισχυριστεί ότι έχει εξαντλήσει ή έστω ότι έχει έρθει σε επαφή με όλες τις δυνατότητες αλληλεπίδρασης των δύο αυτών τεχνών. Μου έγινε δηλαδή κατανοητό πως η δουλειά μου είναι ακόμα ένας κόκκος άμμου σε μια αχανή παραλία. Αυτό, δημιουργικά, με απελευθέρωσε πολύ και ταυτόχρονα, σε αντίθεση με αυτό που θα περίμενε κανείς, λειτούργησε περιοριστικά ως προς τα ενδιαφέροντα και τις φιλοδοξίες μου. Δηλαδή, με έκανε να συγκεντρωθώ πολύ παραπάνω σε καθεμία από τις τέσσερις μου διερευνήσεις, τα τέσσερα κομμάτια δηλαδή του πρότζεκτ.

Όσον αφορά την αρμονική συνύπαρξη των δύο τεχνών, από τη δουλειά μου στο παρόν πρότζεκτ, συμέρανα πως μπορεί να υπάρξει, αλλά μόνο με κριτήρια υποκειμενικά. Δε μπορούμε, δηλαδή, να μιλήσουμε για μια αντικειμενικά αρμονική συνύπαρξη λόγου και μουσικής, καθώς δεν υπάρχουν σαφή πολιτισμικά κριτήρια αξιολόγησης αυτής της συνύπαρξης. Αυτή η απουσία κριτηρίων έχει δύο όψεις. Πρώτον, αποτελεί εμπόδιο στη βαθύτερη επικοινωνία κοινών συμβόλων και αξιών στον εκάστοτε πολιτισμό. Δηλαδή, δεν υπάρχει από πριν για τον εκάστοτε δημιουργό ένας κώδικας επικοινωνίας μέσω του οποίου να μπορεί να επικοινωνήσει πιο ξεκάθαρα τις προθέσεις του. Από την άλλη όψη όμως, αυτή η απουσία κώδικα επικοινωνίας απελευθερώνει τη φαντασία των δημιουργών γιατί αναγκάζονται να εφευρίσκουν συνεχώς ένα νέο κώδικα. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, η αρμονική συνύπαρξη μουσικής και λόγου μπορεί να υπάρξει μόνο με υποκειμενικά κριτήρια.

Μεγάλος προβληματισμός στη διάρκεια εκπόνησης του πρότζεκτ ήταν το αν μπορεί η ύπαρξη βίντεο να μην επισκιάζει την αφήγηση της εκάστοτε αλληλεπίδρασης μουσικής και λόγου. Το συμπέρασμα είναι ότι μπορεί να γίνει αυτό. Στο παρόν πρότζεκτ, για να μη συμβεί αυτή η επισκίαση, χρησιμοποιείται κατά κόρον η τεχνική των moving pictures, στατικών δηλαδή πλάνων με ελάχιστη κίνηση.

Παράρτημα

Παρτιτούρα 2ου κομματιού

Όλες οι συγχήσεις 6-10"

ln
la
Cl

pp

(2+2+2+3) *stz p*

ice

REDMI NOTE 8
AI QUAD CAMERA

(2+2+2+3+2)

Handwritten musical notation for the first system, measures 1-5. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. It contains a melodic line with eighth and quarter notes. The second staff is in treble clef with a 4/4 time signature, containing a single half note followed by a whole note. The third staff is in treble clef with a 4/4 time signature, containing a half note followed by a whole note. The bottom staff is in bass clef with a 4/4 time signature, containing a half note followed by a whole note. A repeat sign is at the end of the system.

Handwritten musical notation for the second system, measures 6-10. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. It contains a melodic line with eighth and quarter notes. The second staff is in treble clef with a 4/4 time signature, containing a half note followed by a whole note. The third staff is in treble clef with a 4/4 time signature, containing a half note followed by a whole note. The bottom staff is in bass clef with a 4/4 time signature, containing a half note followed by a whole note. A repeat sign is at the end of the system.

Handwritten musical notation for the third system, measures 11-15. The system consists of four staves. The top staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. It contains a melodic line with eighth and quarter notes. The second staff is in treble clef with a 4/4 time signature, containing a half note followed by a whole note. The third staff is in treble clef with a 4/4 time signature, containing a half note followed by a whole note. The bottom staff is in bass clef with a 4/4 time signature, containing a half note followed by a whole note. A repeat sign is at the end of the system.

3-5'' 6-10'' ...

pp

Detailed description: This system contains two staves. The upper staff has a treble clef and contains notes with slurs and dynamic markings. The lower staff has a bass clef and contains notes with slurs and dynamic markings. A vertical bar line is present. The dynamic marking 'pp' is written below the bass staff.

2-4'' ...

mp

gliss

Detailed description: This system contains two staves. The upper staff has a treble clef and contains notes with slurs and dynamic markings. The lower staff has a bass clef and contains notes with slurs and dynamic markings. The dynamic marking 'mp' is written below the upper staff. The word 'gliss' is written below the lower staff.

3-5'' 5'' 3-5''

pp

mp

pp

pp

sfz p

Detailed description: This system contains two staves. The upper staff has a treble clef and contains notes with slurs and dynamic markings. The lower staff has a bass clef and contains notes with slurs and dynamic markings. The dynamic markings 'pp', 'mp', 'pp', and 'pp' are written below the upper staff. The dynamic marking 'sfz p' is written below the lower staff.

This image shows a handwritten musical score for piano, consisting of three systems of staves. The music is written in 9/4 time and features a complex melodic line in the right hand and a more rhythmic accompaniment in the left hand.

System 1 (Measures 1-4):
The right hand begins with a half note G4, followed by a quarter note A4, and then a quarter note B4. The left hand provides a steady accompaniment with chords and single notes, including a prominent bass line with a half note G2 and a quarter note F2.

System 2 (Measures 5-8):
The right hand continues with a quarter note C5, a quarter note D5, and a quarter note E5. The left hand accompaniment includes chords and single notes, with a bass line featuring a half note G2 and a quarter note F2.

System 3 (Measures 9-12):
The right hand concludes with a quarter note F5, a quarter note G5, and a quarter note A5. The left hand accompaniment includes chords and single notes, with a bass line featuring a half note G2 and a quarter note F2.

A handwritten musical score consisting of four staves, all in 4/4 time. The first staff is in treble clef and contains a melodic line with eighth and quarter notes, including a sharp sign. The second and third staves are in bass clef and feature chords and notes with slurs. The fourth staff is in bass clef and contains a bass line with notes and slurs. The entire piece is enclosed in a large brace on the left side.

Παρτιτούρα 4ου κομματιού

4ο

♩ = 50

Guitar 1 *p* \curvearrowright *mf*

Bouzouki 2 *mf* \curvearrowright *p*

Violin I

Violin II

Viola

Cello

x3

Gtr. 1

Gtr. 2

Vln. I

Vln. II

Vla.

Ve.

2 40

Gtr. 1

Gtr. 2

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

17

Gtr. 1

Gtr. 2

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

p

cantabile

♩ = 80

20

Gtr. 1

Gtr. 2

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

mp

p

pp
pizz.

mp
pizz.

mp

23

Gtr. 1

Gtr. 2

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

pp

pp

mp

mp

x3

4
25
4o
x3

Gtr. 1
Gtr. 2
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.

Detailed description: This system of musical notation covers measures 4-5, 25-26, and 40. The key signature is one flat (B-flat major or D minor). The time signature is 4/4. The first guitar part (Gtr. 1) features a complex rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes with various accidentals. The second guitar part (Gtr. 2) plays a more melodic line with slurs. The violin parts (Vln. I and II) play sustained chords, with Vln. II having a longer note in the second measure. The viola (Vla.) and cello (Vc.) parts play a steady eighth-note accompaniment. A repeat sign with a first ending bracket and 'x3' is present at the end of the system.

27
mf
f
x4

Gtr. 1
Gtr. 2
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.

Detailed description: This system of musical notation covers measures 27-28, 41-42, and 44. The key signature is one flat. The first guitar part (Gtr. 1) continues with its complex rhythmic pattern. The second guitar part (Gtr. 2) has a dynamic marking of *mf* at the start and *f* later in the system. The violin parts (Vln. I and II) play sustained chords. The viola (Vla.) and cello (Vc.) parts continue with their eighth-note accompaniment. A repeat sign with a first ending bracket and 'x4' is present at the end of the system.

This musical score page contains two systems of music, each spanning measures 29 to 34. The instruments are arranged as follows:

- Gtr. 1:** Treble clef, playing a melodic line with eighth and sixteenth notes, including accidentals (flats and sharps). A repeat sign is present at the end of the system with a multiplier of $\times 4$.
- Gtr. 2:** Treble clef, playing a rhythmic accompaniment with eighth and sixteenth notes.
- Vln. I:** Treble clef, playing a sustained melodic line with long note values.
- Vln. II:** Treble clef, playing a sustained melodic line with long note values.
- Vla.:** Bass clef, playing a rhythmic accompaniment with eighth and sixteenth notes.
- Vc.:** Bass clef, playing a rhythmic accompaniment with eighth and sixteenth notes.

The score is divided into two systems. The first system covers measures 29-30, and the second system covers measures 31-34. Both systems feature a repeat sign at the end of the system with a multiplier of $\times 4$. The key signature is one flat (B-flat major or D minor), and the time signature is 4/4.

33

Gtr. 1

Gtr. 2

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

p

pp

p

p

35

Gtr. 1

Gtr. 2

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

mf

p

p

mf

mf

37

Gtr. 1

Gtr. 2

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

39

Gtr. 1

Gtr. 2

Vln. I

Vln. II

Vla.

Vc.

The image displays a musical score for measures 8 and 9, organized into two systems. Each system contains six staves: Gtr. 1, Gtr. 2, Vln. I, Vln. II, Vla., and Vc. The score is written in a key signature of one flat (B-flat) and a 4/4 time signature. The first system (measures 8-9) features a complex rhythmic pattern in the Gtr. 1 part, marked with *sf* (sforzando) and *stacc.* (staccato). The Gtr. 2 part is mostly silent, with a few notes in measure 9. The Vln. I and Vln. II parts are also silent. The Vla. and Vc. parts play a steady eighth-note accompaniment, marked with *f* (forte). The second system (measures 10-11) repeats the Gtr. 1 part, which ends with a *stacc.* marking in measure 11. The Gtr. 2 part remains silent. The Vln. I and Vln. II parts are silent. The Vla. and Vc. parts continue their accompaniment, with a *stacc.* marking at the end of measure 11.

Κείμενο 4ου κομματιού

Θα 'ρθει η στιγμή που αυτό που ζούμε τώρα
θα 'ναι χαμένες άβυσσοι,
ιστορίες σε ανθρώπους αγέννητους τώρα
που θα τους γεμίζουν με αδιαφορία
ή απαξίωση
ή θα πλέουν στα όμορφα πελάγη της φαντασίας και του μυστηρίου.

Ό,τι κι αν γίνει,
η ροή δε μπορεί να σταματήσει,
όσο κι αν την πολεμάν με θάνατο και κέρδος,
όσοι κι αν την αρνούνται,
πάντα θα υπάρχουν άνθρωποι αρματωμένοι με κίνηση
που θα σεργιανάνε αβίαστα τη ζωή.

